

NORWEGIAN JOURNAL OF DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL SCIENCE

№42/2020

Norwegian Journal of development of the International Science

ISSN 3453-9875

VOL.3

It was established in November 2016 with support from the Norwegian Academy of Science.

DESCRIPTION

The Scientific journal “Norwegian Journal of development of the International Science” is issued 12 times a year and is a scientific publication on topical problems of science.

Editor in chief – Karin Kristiansen (University of Oslo, Norway)

The assistant of the editor in chief – Olof Hansen

- James Smith (University of Birmingham, UK)
 - Kristian Nilsen (University Centre in Svalbard, Norway)
 - Arne Jensen (Norwegian University of Science and Technology, Norway)
 - Sander Svein (University of Tromsø, Norway)
 - Lena Meyer (University of Gothenburg, Sweden)
 - Hans Rasmussen (University of Southern Denmark, Denmark)
 - Chantal Girard (ESC Rennes School of Business, France)
 - Ann Claes (University of Groningen, Netherlands)
 - Ingrid Karlsen (University of Oslo, Norway)
 - Terje Gruterson (Norwegian Institute of Public Health, Norway)
 - Sander Langfjord (University Hospital, Norway)
 - Fredrik Mardosas (Oslo and Akershus University College, Norway)
 - Emil Berger (Ministry of Agriculture and Food, Norway)
 - Sofie Olsen (BioFokus, Norway)
 - Rolf Ulrich Becker (University of Duisburg-Essen, Germany)
 - Lutz Jäncke (University of Zürich, Switzerland)
 - Elizabeth Davies (University of Glasgow, UK)
 - Chan Jiang (Peking University, China)
- and other independent experts

1000 copies

Norwegian Journal of development of the International Science

Iduns gate 4A, 0178, Oslo, Norway

email: publish@njd-iscience.com

site: <http://www.njd-iscience.com>

CONTENT

ECONOMIC SCIENCES

<i>Galamay R.</i> DEVELOPMENT OF THE TAX SYSTEM IN THE CONTEXT OF STRENGTHENING THE FINANCIAL CAPACITY OF LOCAL SELF-GOVERNMENT: PROBLEMS AND WAYS OF SOLUTION3	<i>Nizamzada T.</i> LAND CONSOLIDATION AS A WAY TO OPTIMIZE SIZE LAND MASSES OF FARMS IN AZERBAIJAN.....19
<i>Kozachenko A.</i> MODEL FOR ESTIMATING CHANGES IN NON- PRODUCTION COSTS IN THE SYSTEM OF CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF SUGAR FACTORIES IN VINNYTSIA REGION6	<i>Poberezhna Z.</i> TRANSFORMATION OF APPROACHES TO THE ESSENTIAL FILLING OF THE CONCEPT OF BUSINESS MODEL OF THE ENTERPRISE IN THE PROCESS OF EVOLUTION24
<i>Krasnokutskaya V.</i> STATISTICAL PROFILES OF LIFE EXPECTANCY AND MORTALITY IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF OBJECTIVES OF THE 3RD SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOAL.....15	<i>Polova O.</i> ENTERPRISE FINANCIAL POLICY.....28
	<i>Prylutskiy A.</i> PROBLEMS OF USING THE CENTRAL BANK DISCOUNT RATE AS A REGULATORY TOOL.....34
	<i>Yaroslavskiy A., Pravdyuk N.</i> ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE41

JURISPRUDENCE

<i>Volkova E., Tekeev R.</i> CONDITIONS FOR THE LAWFULNESS OF THE NECESSARY DEFENSE IN RELATION TO THE UNLAWFUL ENCROACHMENT.....45	<i>Paramuzova O.</i> THEORETICAL AND LEGAL ANALYSIS OF INFLUENCE FACTORS OF ATOMIC ACTION TO THE ENVIRONMENT IN THE CONTEXT OF NUCLEAR NON- PROLIFERATION.....49
<i>Maksimenkova Yu., Gavrilov V.</i> TO THE QUESTION OF THE USE OF TECHNICAL MEANS WHEN DRAWING WILLS47	<i>Shakh M., Hotsuliak S.L.</i> HISTORICAL-LAW RESEARCH OF RACIAL DISCRIMINATION IN THE U.S. TERRITORIES IN THE MIDDLE OF THE 19TH CENTURY.....54

POLITICAL SCIENCES

<i>Sultanova N.</i> OVERVIEW OF EU CRISIS MANAGEMENT IN LIGHT OF COVID-19 PANDEMIC60	<i>Egorenkov D., Zarubina N.</i> FEATURES OF FUNCTIONING OF COLLECTIVE MANAGEMENT BODIES IN AUTONOMOUS REGIONS EDUCATIONAL INSTITUTION65
---	--

Yaroslavskyi A.,*graduate student of the Department of Accounting
Vinnytsya National Agrarian University***Pravdyuk N.***Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Accounting
Vinnytsya National Agrarian University***УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА****Ярославський А.О.,***аспірант кафедри бухгалтерського обліку
Вінницький національний аграрний університет***Правдюк Н.Л.***доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку
Вінницький національний аграрний університет***Abstract**

The article considers the objects, subjects and principles of economic security. The most significant features for the classification of internal and external threats have been identified.

Анотація

В статті розглянуто об'єкти, суб'єкти та принципи економічної безпеки. Визначено найбільш суттєві ознаки для класифікації внутрішніх та зовнішніх загроз.

Keywords: system, economic security, threat, management, principles, signs, objects, subjects, principles.

Ключові слова: система, економічна безпека, загроза, управління, принципи, ознаки, об'єкти, суб'єкти, принципи.

Управління економічною безпекою є складовою управління підприємством, тому концепція управління економічною безпекою має базуватися на застосуванні загальних принципів і функцій управління, а також конкретних (специфічних) функцій, які визначаються відповідними теоретико-методологічними розробками в цій сфері управління. Результативність та ефективність управління економічною безпекою підприємств роздрібної торгівлі та досягнення її бажаного рівня залежать від того, які принципи та методи використовують керівники підприємств під час прийняття управлінських рішень [3].

Однак поки що немає єдиної думки і в розумінні поняття «система економічної безпеки підприємства». Але фахівці сходяться на тому, що система економічної безпеки повинна бути комплексною та будуватися на основі відповідних методичних положеннях.

Так, Камлик М.І. трактує в такий спосіб систему економічної безпеки підприємства – «...комплексне поняття, до складу якого входять суб'єкти, об'єкти та механізм реалізації безпеки на підприємстві» [1].

В основі розробки комплексної системи забезпечення економічної безпеки підприємництва повинна лежати визначена концепція, бачення її структури тощо. При цьому необхідно виходити з розуміння таких методичних положень, що:

1) кожне підприємство є системою, що включає різні, пов'язані між собою, складові елементи, причому якісні риси якої не властиві її частинам й компонентам. Саме на межі внутрішніх і зовнішніх

зв'язків системи (фірми) можуть утворюватися прогалини, через які реалізуються різні види погроз її економічної безпеки. Для забезпечення належного ступеня захисту від них і необхідно протиставити діяльність, яка б носила системний характер;

2) система економічної безпеки не може бути однаковою в різних підприємствах, установах чи організаціях. Її відмінність та унікальність залежить від спеціалізації та структури виробничої діяльності та промислового потенціалу, місця суб'єкта господарювання на ринку, кваліфікації та дисциплінованості кадрів тощо;

3) система економічної безпеки окремого підприємства є відносно самостійною й відособленою по відношенню до аналогічних систем безпеки інших суб'єктів підприємницької діяльності, у той же час, якщо виходити, наприклад, з адміністративно-територіального поділу, система економічної безпеки окремого підприємства є складовим елементом системи економічної безпеки міста, району, області, держави;

4) система економічної безпеки суб'єкта господарювання може бути тільки комплексною. Її забезпечення тісно пов'язано з рівнем забезпечення науково-технічної, кадрової, екологічної, інформаційної, фізичної безпеки та інших;

5) ефективне забезпечення економічної безпеки підприємства можливе за умов, коли вибір та застосування сил, засобів та охоронних заходів здійснюється на основі детально продуманої концепції [2.].

Метою системи безпеки є своєчасне виявлення і запобігання як зовнішніх, так і внутрішніх небезпек і погроз, забезпечення захищеності діяльності підприємства і досягнення ним цілей бізнесу [5].

Економічна безпека є результатом злагодженої взаємодії елементів системи її забезпечення. На підставі проведеного дослідження основних елементів системи економічної безпеки, автором розроблено та запропоновано віднести до них наступні: об'єкти, суб'єкти, принципи та механізм економічної безпеки.

Об'єктами системи забезпечення економічної безпеки виступає все те, на що спрямована діяльність по забезпеченню економічної безпеки підприємства, зокрема:

- а) різні види діяльності (виробнича, комерційна, постачальницька, управлінська та ін.);
- б) майно і ресурси (фінансові, матеріально-технічні, інформаційні, інтелектуальні та ін.);
- в) персонал, керівники, різні структурні підрозділи, служби, партнери, співробітники, які володіють інформацією, що є комерційною таємницею, тощо.

Суб'єктами механізму забезпечення економічної безпеки виступають держава та її інститути (міністерства, відомства, податкові й митні органи, біржі, фонди і страхові компанії), а також підприємства, установи й організації як державного, так і приватного сектора економіки.

Суб'єкт системи гарантування економічної безпеки підприємництва має складніший характер, оскільки його діяльність зумовлюється не тільки особливостями і характеристиками об'єкта, а й специфічними умовами зовнішнього середовища суб'єкта підприємницької діяльності. Виходячи з цього, можна виділити дві групи суб'єктів, що гарантують

економічну безпеку підприємництва: зовнішні і внутрішні.

До зовнішніх суб'єктів належать зовнішні органи (законодавчої, виконавчої і судової влади, покликані гарантувати безпеку всіх без винятку законотворчих учасників підприємницьких відносин) та організації, які функціонують самостійно і не підпорядковуються керівництву підприємства, але при цьому їх діяльність істотно впливає на безпеку підприємства.

До внутрішніх суб'єктів належать особи, підрозділи, що займаються цією діяльністю безпосередньо на підприємстві і підпорядковані його керівництву. Їх основним призначенням є постійна діяльність із забезпечення безпеки підприємства. До цієї категорії можна віднести підрозділи, частина функцій у яких полягає в забезпеченні безпеки підприємства (маркетингова служба, юридичний підрозділ, а також персонал та підрозділи підприємства, які в межах своїх посадових інструкцій та положень про підрозділи зобов'язані вживати заходів щодо забезпечення безпеки підприємства.

Систему економічної безпеки підприємства доцільно розглядати спираючись на принципи за якими діють суб'єкти для досягнення поставлених цілей. Принципи суттєво відрізняються за своєю суттю та змістом, що розкриті в різноманітних працях вітчизняних та зарубіжних вчених.

Основними цілями забезпечення економічної безпеки є попередження можливих загроз та негативних впливів на фінансово-економічну діяльність підприємства та досягнення максимальної стабільності його функціонування.

Організація заходів, пов'язаних із забезпечення економічної безпеки підприємства, базується на принципах, перелік яких складено на основі аналізу наукових праць (рис. 1).

Комплексності	⇒	створення цілісної системи економічної безпеки, яка забезпечить захист інтересів підприємства від небезпек та загроз, непередбачуваних обставин під час реалізації його фінансової стратегії
Своєчасності та адекватності	⇒	побудова такої системи економічної безпеки, яка б могла на ранніх стадіях виявляти різноманітні руйнівні фактори та вживати заходи на попередження їх негативного впливу на діяльність підприємства
Безперервності	⇒	постійне, безперервне функціонування системи економічної безпеки підприємства
Законності	⇒	побудова системи економічної безпеки підприємства на основі чинного законодавства
Плановості	⇒	спрямування та забезпечення економічної безпеки підприємства на основі комплексних програм і планів
Економності	⇒	витрати на реалізацію системи економічної безпеки підприємства повинні бути обґрунтованими і не перевищували рівня, при якому зникає економічна доцільність їх здійснення
Взаємодії	⇒	базується на процесі безпосереднього або опосередкованого впливів різних структурних елементів економічної безпеки підприємства один на одного, який породжує причинну обумовленість їхнього взаємозв'язку
Альтернативності	⇒	базується на виявленні та обґрунтуванні кількох варіантів виходу з кризової ситуації для досягнення бажаного результату
Ефективності	⇒	полягає в оптимальному поєднанні усіх компонентів економічної безпеки підприємства
Інтегрованості	⇒	забезпечує інтегрування фінансової безпеки у систему загальної безпеки підприємства

Рис. 1. Принципи побудови системи економічної безпеки підприємства*

* - запропоновано автором з використанням джерел [1,3,4]

Постійна взаємодія підприємств з факторами зовнішнього середовища, як основного джерела загроз, що можуть спричинити дестабілізуючий вплив на їх діяльність, а також наявність слабких місць у фінансово-господарській діяльності підприємства потребують постійного контролю за системою управління економічною безпекою підприємства.

В загальному розумінні загроза – це реальна можливість впливу дії навмисного чи ненавмисного характеру, що порушує стійкість функціонування підприємства, наносить матеріальної та нематеріальної шкоди, яка призводить до відхилень від стратегії.

Існує багато ознак для класифікації загроз, однак в контексті адаптаційних можливостей системи управління економічною безпекою підприємства, найбільш суттєвими є наступні [4.]:

- за можливістю прогнозування: прогнозовані (тобто такі, які можна передбачити і підготуватись

до їх настання) та непередбачені (тобто такі, настання яких передбачити не можна; в таких випадках адаптація системи управління може супроводжуватись великими часовими або матеріальними витратами);

- за можливістю запобігання: форс-мажорні (вплив яких не можна ліквідувати або мінімізувати) та передбачувані (які можуть бути передбачені на стадії планування бізнесу, процесів і технологій для мінімізації або повного запобігання можливого збитку у випадку реалізації фактору ризику);

- за природою їх виникнення: економічні: кон'юнктурні (ринкові зміни), політичні (зміна влади, введення ембарго), правові (законодавче регулювання діяльності, ліцензування), техногенні (аварії та катастрофи), екологічні (виснаження ресурсів, кліматичні зміни), конкурентні («чорний PR», недобросовісна конкуренція), контрагентські (невиконання зобов'язань, шахрайство);

- за значимістю або істотністю збитку: несуттєві – що не впливають на ринковий стан компанії, істотні – втрата значної частини матеріальних і фінансових ресурсів, значні – втрата конкурентних переваг, можливе банкрутство, катастрофічне – неможливе продовження господарської діяльності. Важливим є те, що несуттєві та істотні загрози не вимагають адаптації системи управління економічної безпеки; при настанні значних – адаптація необхідна;

- за джерелом виникнення: зовнішні та внутрішні.

До найнебезпечніших зовнішніх загроз, які можуть нанести шкоду підприємству або зробити його подальшу діяльність неможливою, слід віднести:

- недосконалість чинного законодавства. В Україні закони та нормативні акти часто суперечать один одному, часто змінюються та вводяться заднім числом, що призводить до суперечок в рамках одного й того ж питання різними сторонами конфлікту, що, в свою чергу, суттєво ускладнює стабільну діяльність підприємства;

- недобросовісна конкуренція – це негласна форма діяльності підприємств. До неї відносять: економічне шпигунство, підробка продукції конкурентів, обман споживачів, махінації з діловою звітністю, корупція та інші;

- криміналізація економіки. У зв'язку з тим, що злочинний світ швидко проникає в різні види підприємницької діяльності а саме: виробництво і збут продукції, інвестування, тощо, підприємство стає вразливе і зазнає збитків від злочинно діючих посередників, посередників, покупців, різних сервісних структур і навіть від власних охоронних служб;

- зміна валютного курсу. У зв'язку з тим, що в Україні має місце доларизація економіки та розрахунок відбувається за схемою: долар-гривна-долар, то у такій ситуації курс впливає не тільки на експортно-імпорتنі операції підприємства, визначаючи їх прибутковість або збитковість, а й на діяльність підприємств, зорієнтованих на внутрішній ринок. Так, підприємствам-експортерам товару вигідне зниження курсу своєї національної валюти і не вигідне її підвищення, підприємствам-імпортерам, навпаки, вигідне підвищення курсу валюти національної і не вигідне її зниження;

- поява нових технологій (Інтернет) - наряду з позитивними моментами він є джерелом загроз економічної безпеки підприємства, до яких можна віднести: злом паролів доступу, крадіжка конфіденційної інформації, відмова в обслуговуванні, дія вірусних програм та інші.

До внутрішніх загроз, які, на наш погляд, найбільше впливають на підприємство, належать:

- відсутність стабільної середньої ланки менеджерів. Дуже часто рівень знань власників – директорів у середньому є нижчим від рівня знань їх підлеглих, які, в основному, мають професійну освіту;

- відсутність або поверхневе ставлення до маркетингової стратегії підприємства. Маркетинг являє собою системний механізм, який забезпечує довгострокову стратегічну стабільність підприємства на ринку, одержання прибутків і підвищення економічної безпеки підприємства, а не засіб швидкого розв'язання поточних проблем, як вважає більшість керівників;

- забезпечення сировиною та комплектуючими. Ця проблема тісно пов'язана з проблемами відсутності попиту на готову продукцію, зростанням взаємних неплатежів на високою дебіторською заборгованістю;

- невизначеність цілей. Правильно обрана місія підприємства – глобальна ціль створення та функціонування підприємства, є запорукою його успішного розвитку;

- невмотивована поведінка персоналу підприємства, яка, в свою чергу, веде до зниження продуктивності праці [4].

Отже, основним етапом формування концепції управління економічною безпекою підприємства є побудова ефективного механізму управління економічною безпекою підприємства, який був би орієнтований на своєчасне виявлення та запобігання зовнішнім і внутрішнім загрозам та забезпечення захисту економічних інтересів підприємства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: Навч. посібник. – К.: Атака, 2005. – 432с.
2. Управління системою фінансової безпеки підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук: 21.04.02 [Електронний ресурс] / Ю.Г. Кім; Вищ. навч. закл. "Ун-т економіки та права "КРОК". — К., 2009. — 21 с. — укр. — Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
3. Чорна М. В. Принципи, функції та методи управління економічною безпекою підприємства роздрібної торгівлі / М. В. Чорна, О. С. Шуміло // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг: зб. наук. пр. / відпов. ред. О. І. Черевко. - Харків: ХДУХТ, 2016. - Вип. 2(24). - С.74-86.
4. Чубукова О. Ю. Адаптація системи управління економічної безпеки підприємства / О. Ю. Чубукова, О. В. Ольшанська // Ефективна економіка [Електронний ресурс]: електр. наук. фах. вид. / Дніпропетр. держ. агр.-екон. ун-т. – Електрон. текст. дані. – Дніпропетровськ, 2015. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
5. Ярочкин В. И. Система безопасности фирмы. – М.: Изд-во "Ось-89". – 2003. – 352 с.

№42/2020

Norwegian Journal of development of the International Science

ISSN 3453-9875

VOL.3

It was established in November 2016 with support from the Norwegian Academy of Science.

DESCRIPTION

The Scientific journal “Norwegian Journal of development of the International Science” is issued 12 times a year and is a scientific publication on topical problems of science.

Editor in chief – Karin Kristiansen (University of Oslo, Norway)

The assistant of the editor in chief – Olof Hansen

- James Smith (University of Birmingham, UK)
 - Kristian Nilsen (University Centre in Svalbard, Norway)
 - Arne Jensen (Norwegian University of Science and Technology, Norway)
 - Sander Svein (University of Tromsø, Norway)
 - Lena Meyer (University of Gothenburg, Sweden)
 - Hans Rasmussen (University of Southern Denmark, Denmark)
 - Chantal Girard (ESC Rennes School of Business, France)
 - Ann Claes (University of Groningen, Netherlands)
 - Ingrid Karlsen (University of Oslo, Norway)
 - Terje Gruterson (Norwegian Institute of Public Health, Norway)
 - Sander Langfjord (University Hospital, Norway)
 - Fredrik Mardosas (Oslo and Akershus University College, Norway)
 - Emil Berger (Ministry of Agriculture and Food, Norway)
 - Sofie Olsen (BioFokus, Norway)
 - Rolf Ulrich Becker (University of Duisburg-Essen, Germany)
 - Lutz Jäncke (University of Zürich, Switzerland)
 - Elizabeth Davies (University of Glasgow, UK)
 - Chan Jiang (Peking University, China)
- and other independent experts

1000 copies

Norwegian Journal of development of the International Science

Iduns gate 4A, 0178, Oslo, Norway

email: publish@njd-iscience.com

site: <http://www.njd-iscience.com>